

ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 631:336

А.М. Лисенко, доц., канд. екон. наук

*Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна***Оцінка рівня податкового навантаження на сільськогосподарське підприємство: практичний аспект**

В статті на основі коригування базової методики оцінки рівня податкового навантаження на суб'єкт господарювання з урахуванням практичних аспектів діяльності сільськогосподарського підприємства Кіровоградської області у 2012-2016 рр. досліджено рівень податкового навантаження на сільськогосподарське підприємство. Доведено, що особливості діяльності окремо взятого суб'єкта господарювання зумовлюють вплив на формування та динаміку змін показників податкового навантаження і є важливими для розробки справедливих підходів в оподаткуванні виробників сільськогосподарської продукції.

рівень податкового навантаження, податкові платежі, сільськогосподарське підприємство, площа сільськогосподарських угідь, ПДВ, єдиний податок

А.Н. Лысенко, доц., канд. экон. наук

*Центральноукраинский национальный технический университет, г. Кропивницкий, Украина***Оценка уровня налоговой нагрузки на сельскохозяйственное предприятие: практический аспект**

В статье на основе корректировки базовой методики оценки уровня налоговой нагрузки на предприятие с учетом практических аспектов деятельности сельскохозяйственного предприятия в 2012-2016 гг. исследован уровень налоговой нагрузки на сельскохозяйственное предприятие. Доказано, что особенности деятельности отдельно взятого предприятия оказывают влияние на формирование и динамику изменений показателей налоговой нагрузки и важны для разработки справедливых подходов в налогообложении производителей сельскохозяйственной продукции.

уровень налоговой нагрузки, налоговые платежи, сельскохозяйственное предприятие, площадь сельскохозяйственных угодий, НДС, единый налог

Постановка проблеми. Складнощі у регулюванні співвідношень між доходами та видатками бюджетів всіх рівнів призводять до постійного перегляду умов оподаткування з метою збільшення обсягів податкових надходжень. Не оминув цей процес і сферу аграрного виробництва. Зокрема, переведення сільськогосподарських підприємств на загальні умови оподаткування ПДВ значною мірою обумовлено саме складними викликами сьогодення. Водночас, ефективність функціонування аграрних підприємств значною мірою залежить від рівня податкового навантаження, регулюючи який держава може як стимулювати виробництво окремих видів продукції, так і стримувати розвиток інших видів діяльності. При цьому темпи зростання сумарних обсягів сплати податків (зборів, платежів) часто перевищують темпи зростання важливих економічних показників господарської діяльності (прибутку, доходів, витрат та ін.), що призводить до нарощування рівня податкового навантаження на суб'єкти господарювання, які функціонують в аграрній сфері національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні основи виміру податкового навантаження та прикладні аспекти оцінювання його рівня висвітлені у працях Аранчій В.І., Давидова Г.М., Магопєць О.А., Малініної Н.М., Мисник Т.Г., Тулуша Л.Д., Шалімової Н.С. та інших науковців. Так, Аранчій В.І. та Мисник Т.Г. [1], на основі узагальнення існуючих підходів до визначення показників податкового навантаження, виокремили їх недоліки та запропонували формулу для розрахунку середнього показника податкового навантаження за всіма податковими платежами, які

сплачує підприємство [1, с. 25-26]. Давидов Г.М., Шалімова Н.С. та інші автори монографії «Планування та адміністрування податкових надходжень як складова соціально-економічного розвитку регіону» пропонують застосовувати не лише базові формули для визначення показників податкового навантаження, а й ресурсно-нормативний підхід при розробці податкових нормативів [4, с. 150-160]. Магопець О.А. акцентувала увагу на нерівномірності податкового навантаження у розрізі суб'єктів агробізнесу та обґрунтувала доцільність застосування диференційованого підходу до класифікації платників єдиного податку четвертої групи за підгрупами із встановленням ставок податку у межах визначених підгруп платників [3]. Тулуш Л.Д. та Малініна Н.М., на основі аналізу діючої системи прямого оподаткування у сфері агропромислового виробництва, визначили напрямки посилення регулюючих властивостей прямих податків для забезпечення рівномірного розподілу податкового навантаження на товаровиробників різних форм господарювання та виробничої спеціалізації [7]. Проте, особливості діяльності окремих суб'єктів господарювання аграрної сфери зумовлюють специфіку організації системи податкового планування, що визначає необхідність вивчення факторних впливів та оцінки рівня і динаміки змін показників податкового навантаження.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є оцінка рівня податкового навантаження на суб'єкт господарювання з використанням базової методики та обґрунтування напрямів її коригування з урахуванням практичних аспектів діяльності сільськогосподарського підприємства.

Виклад основного матеріалу. Агробізнес в Україні має позитивні тенденції розвитку. Так, частка сільського, лісового та рибного господарства у структурі валового внутрішнього продукту держави збільшилася з 7,4% у 2010 р. до 12,1% у 2015 р. [6, с. 208], рівень рентабельності операційної діяльності сільськогосподарських підприємств підвищився з 24,5% у 2010 р. до 32,7% у 2016 р., а частка прибуткових суб'єктів господарювання у загальній кількості сільськогосподарських підприємств збільшилася, відповідно, з 69,6 до 88,3% [6, с. 296]. Водночас, сільське господарство належить до найбільш вразливих галузей економіки, що пояснюється значною залежністю результатів діяльності від природно-кліматичних умов, цінової ситуації на внутрішньому та світових ринках. Зважаючи на це, у переважній більшості країн світу аграрна галузь є дотаційною, або отримує преференції у вигляді субсидій чи пільгових податкових ставок.

В Україні важливою передумовою сталого розвитку аграрного сектора економіки було запровадження наприкінці 90-х років минулого століття фіксованого сільськогосподарського податку, а з 2015 р. – єдиного податку для платників четвертої групи. Крім того, з 1998 р. аграрії сплачували ПДВ за спецрежимом, що дозволяло суб'єктам господарювання акумулювати кошти для забезпечення власних цільових потреб. Проте слід зазначити, що спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість діяльності у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства діяв до 01.01.2017 р.

Відміна пільг в оподаткуванні сільськогосподарських товаровиробників призвела до збільшення обсягу податкових надходжень до бюджету, проте існуючі підходи не сприяють створенню рівних умов оподаткування для суб'єктів господарювання різних за розмірами, формами власності та видами діяльності. Саме тому для розробки справедливих підходів в оподаткуванні необхідно детально досліджувати особливості формування та динаміку змін показників податкового навантаження на рівні конкретних товаровиробників сільськогосподарської продукції.

Сплата всіх видів податків, зборів, обов'язкових внесків призводить до зменшення доходу та позначається на кінцевих результатах діяльності суб'єкта господарювання. Тому досить часто при визначенні рівня податкового навантаження

сільськогосподарські товаровиробники враховують загальну суму податків, зборів та обов'язкових внесків. Проте, необхідно чітко розмежовувати податкові платежі, які слід брати до уваги при визначенні податкового навантаження на фізичну особу (працівника) та на юридичну особу (підприємство), адже сплачуючи до бюджету утримання із працівників (ПДФО, військовий збір), підприємство виступає у ролі посередника між працівниками та державою, а тягар оподаткування при цьому несуть фізичні особи.

Виходячи з основоположних постулатів економічної теорії, вартість товару в узагальненому форматі є сукупністю наступних складових:

- вартість спожитих засобів виробництва (уречевленої праці інших товаровиробників);

- вартість, створена необхідною працею;

- додаткова вартість.

Вартість спожитих засобів виробництва (уречевленої праці інших товаровиробників) не може виступати джерелом податкових платежів, оскільки вона виступає мірилом відшкодування спожитих у виробничому процесі засобів та предметів праці.

Вартість, створена необхідною працею, є джерелом платежів, тягар яких несуть на собі фізичні особи (працівники).

Отже, джерело податкових платежів підприємства – додаткова вартість (прибуток). Тому загальний рівень податкового навантаження на суб'єкт господарювання доцільно розраховувати шляхом співвідношення суми податкових платежів, тягар за якими припадає безпосередньо на підприємство, до величини прибутку до оподаткування.

Водночас, слід враховувати особливості діяльності та оподаткування суб'єктів господарювання в аграрній сфері економіки, адже переважна більшість сільськогосподарських товаровиробників не є платниками податку на прибуток, і натомість сплачують єдиний податок (четверта група). Виходячи з цього, для товаровиробників, що функціонують у сфері аграрного виробництва, важливими показниками, окрім прибутку, є площа сільськогосподарських угідь (у тому числі ріллі), виручка від реалізації продукції та послуг сільського господарства, собівартість продукції (наданих послуг), вартість власного капіталу та майна.

Здійснюємо розрахунок показників податкового навантаження на важливі показники діяльності сільськогосподарського підприємства з використанням вихідної інформації по СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області за 2012-2016 рр. (табл. 1).

Так, суму податкових платежів, яку слід брати до уваги при визначенні податкового навантаження на юридичну особу, визначаємо на основі систематизації показників, відображених у податкових деклараціях та розрахунках підприємства (податкова звітність). Інформація про розмір валюти балансу та вартість власного капіталу узагальнюється у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», про суму чистого доходу від реалізації продукції (послуг) та собівартість реалізованої продукції (послуг) – у формі №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (фінансова звітність). Площа сільськогосподарських угідь та, зокрема, ріллі відображається у формі №50-сг «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств» (статистична звітність).

У 2016 р. порівняно з 2012 та 2015 рр. спостерігалось перевищення темпів зростання валюти балансу, величини власного капіталу та чистого доходу від реалізації продукції (послуг) над темпами зростання обсягу податкових платежів, що свідчить про зниження податкового навантаження на зазначені показники діяльності підприємства. Сільськогосподарські угіддя господарства формує орендована рілля,

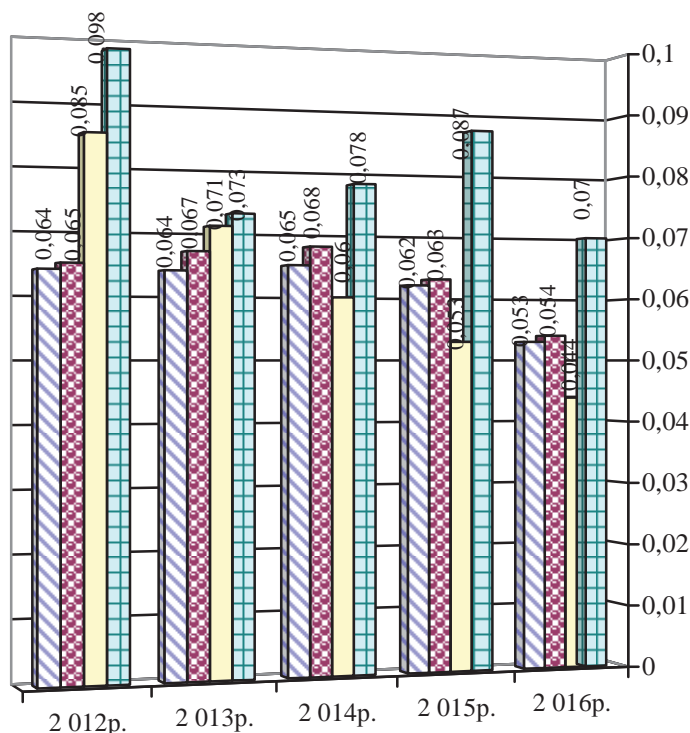
площа якої у динаміці постійно змінюється, проте темпи її зростання є нижчими, порівняно з темпами зростання суми податкових платежів.

Таблиця 1 – Вихідні дані для розрахунку показників податкового навантаження на важливі показники діяльності СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області, 2012-2016 рр.

№ з/п	Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
1.	Вихідні дані:					
1.1.	Сума податкових платежів, яку слід брати до уваги при визначенні податкового навантаження на юридичну особу, тис. грн.	2467,5	2559,0	2958,6	3885,2	4823,7
1.2.	Валюта балансу (середньорічне значення), тис. грн.	38273,5	39973,5	45490,0	62728,0	90382,0
1.3.	Власний капітал (середньорічне значення), тис. грн.	38055,5	38421,0	43659,0	62030,0	88985,5
1.4.	Чистий дохід від реалізації продукції (послуг), тис. грн.	28965,0	35962,0	49523,0	72918,0	109155,0
1.5.	Собівартість реалізованої продукції (послуг), тис. грн.	25251,0	35011,0	37725,0	44793,0	69037,0
1.6.	Площа сільськогосподарських угідь, га	7058,0	7053,0	7202,0	7053,0	7155,0
	у т.ч. рілля, га	7058,0	7053,0	7202,0	7053,0	7155,0
2.	Темпи зростання показника до рівня 2012 р., %:					
2.1.	Сума податкових платежів	x	103,71	119,90	157,45	195,49
2.2.	Валюта балансу	x	104,44	118,85	163,89	236,15
2.3.	Власний капітал	x	100,96	114,73	163,00	233,83
2.4.	Чистий дохід від реалізації продукції (послуг)	x	124,16	170,97	251,74	376,85
2.5.	Собівартість реалізованої продукції (послуг)	x	138,65	149,40	177,39	273,40
2.6.	Площа сільськогосподарських угідь	x	99,93	102,04	99,93	101,37
	у т.ч. рілля	x	99,93	102,04	99,93	101,37
3.	Ланцюгові темпи зростання показника, %:					
3.1.	Сума податкових платежів	x	103,71	115,61	131,32	124,16
3.2.	Валюта балансу	x	104,44	113,80	137,89	144,09
3.3.	Власний капітал	x	100,96	113,63	142,08	143,46
3.4.	Чистий дохід від реалізації продукції (послуг)	x	124,16	137,71	147,24	149,70
3.5.	Собівартість реалізованої продукції (послуг)		138,65	107,75	118,74	154,13
3.6.	Площа сільськогосподарських угідь	x	99,93	102,11	97,93	101,45
	у т.ч. рілля	x	99,93	102,11	97,93	101,45

Джерело: розрахунки автора за даними СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області.

Рівень податкового навантаження визначаємо як співвідношення суми податкових платежів, яку слід брати до уваги при визначенні податкового навантаження на юридичну особу, до важливих показників господарської діяльності підприємства (валюти балансу, вартості власного капіталу, суми чистого доходу від реалізації продукції (послуг) сільського господарства, собівартості реалізованої продукції (послуг)) (рис. 1).

- Рівень податкового навантаження на валюту балансу, грн./грн.
- Рівень податкового навантаження на власний капітал, грн./грн.
- Рівень податкового навантаження на чистий дохід від реалізації продукції (послуг), грн./грн.
- Рівень податкового навантаження на собівартість реалізованої продукції (послуг), грн./грн.

Рисунок 1 – Рівень податкового навантаження на валюту балансу, власний капітал, чистий дохід від реалізації та собівартість реалізованої продукції (послуг) по СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області, 2012-2016 рр.

Джерело: розрахунки автора за даними СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області.

Так, в СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області податкове навантаження на важливі показники господарської діяльності (валюту балансу, власний капітал, чистий дохід від реалізації продукції (послуг) сільського господарства, собівартість реалізованої продукції (послуг)) у 2012-2016 рр. було незначним.

Для одержання сільськогосподарської продукції використовуються земельні угіддя, тому важливим показником оцінки рівня податкового навантаження на суб'єкт господарювання аграрної сфери є співвідношення суми податкових платежів, яку слід брати до уваги при визначенні податкового навантаження на юридичну особу, до площі сільськогосподарських угідь (у тому числі ріллі).

Як вже зазначалося, в СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області сільськогосподарські угіддя на 100% складаються із ріллі. Враховуючи, що упродовж 2012-2016 рр. темпи зростання величини податкових платежів підприємства перевищували темпи зростання площі угідь (ріллі) (див. табл. 1), з кожним роком спостерігалось збільшення рівня податкового навантаження на сільськогосподарські угіддя (рис. 2).

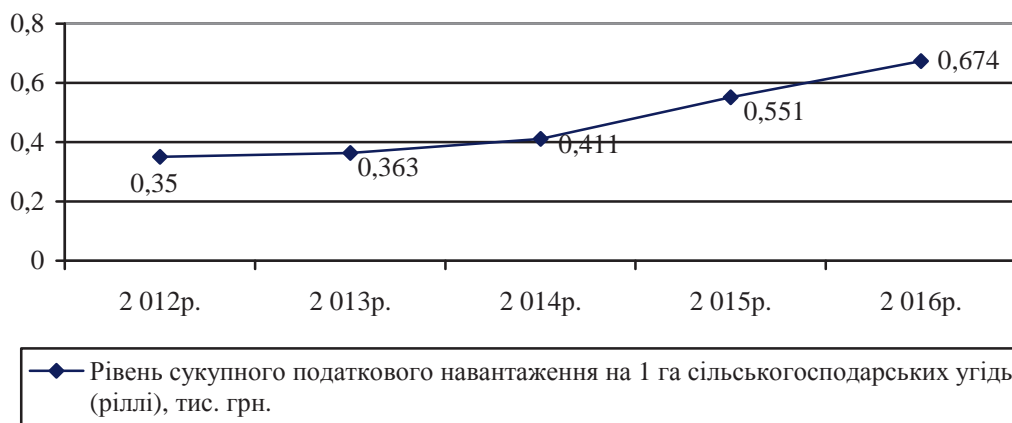

Рисунок 2 – Рівень сукупного податкового навантаження на 1 га сільськогосподарських угідь (ріллі) по СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області, 2012-2016 рр.
Джерело: розрахунки автора за даними СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області.

Важливим податковим платежем сільськогосподарського підприємства, тісно пов'язаним з розміром земельних угідь, є єдиний податок (ЄП) (до 2015 р. – фіксований сільськогосподарський податок (ФСП)). Тому доцільно проаналізувати динаміку рівня навантаження даного податку на 1 га сільськогосподарських угідь (ріллі) по СВК ім. Фрунзе (рис. 3).

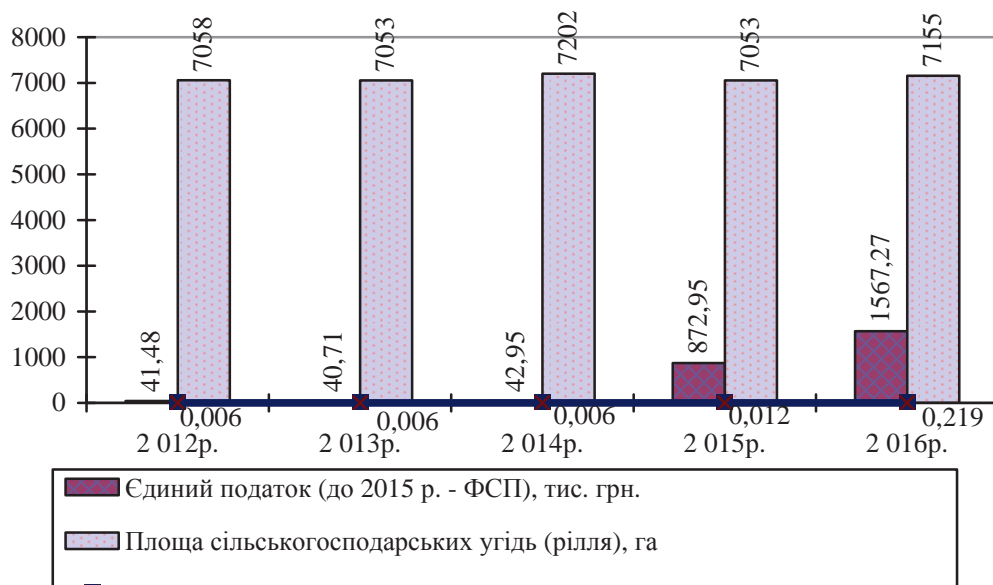

Рисунок 3 – Динаміка рівня навантаження єдиного податку (до 2015 р. – ФСП) на 1 га сільськогосподарських угідь (ріллі) та складових, що його формують, по СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області, 2012-2016 рр.
Джерело: розрахунки автора за даними СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області.

З 2015 р., одночасно з заміною фіксованого сільськогосподарського податку єдиним податком, ставки ЄП четвертої групи порівняно із ставками колишнього ФСП підвищилися втричі. Так, для ріллі, сіножатей і пасовищ було підвищено ставку з 0,15 до 0,45%. Крім того, з 01.01.2015 р. суттєво збільшили базу обкладення колишнім ФСП (ЄП четвертої групи), і для обчислення суми ЄП четвертої групи почали застосовувати

нормативну оцінку землі не на 01.07.1995 р., як це було при обчисленні суми ФСП у попередніх роках, а поточну з урахуванням коефіцієнта індексації.

У 2016 р. ставки ЄП порівняно із 2015 р. збільшили в 1,8 рази. Зокрема, для ріллі, сіножатей і пасовищ було встановлено ставку 0,81% від нормативної грошової оцінки землі.

Отже, збільшення рівня навантаження ЄП на 1 га ріллі у досліджуваному господарстві протягом останніх років пов'язане із значним зростанням обсягів нарахування та сплати даного податку (порівняно з колишнім ФСП) за рахунок істотного підвищення ставок податку (площа земельних угідь змінювалася упродовж 2012-2016 рр. не суттєво).

Нормативна грошова оцінка земельних ділянок також враховується при визначенні розміру орендної плати за землю (п. 289.1 ст. 289 ПКУ). Залежно від дати проведення нормативної грошової оцінки земель, кумулятивно застосовується коефіцієнт індексації (п. 289.2 ст. 289 ПКУ). Розмір річної суми орендної плати за землю встановлюється з урахуванням положень п. 288.5 ст. 288 ПКУ та умов, зазначених у договорах оренди земельних ділянок [5].

В СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області сума орендної плати за землю зросла у 2016 р. порівняно з 2015 р. на 25,77%, а порівняно з 2012 р. – на 44,65 %.

У сукупності податкових платежів суб'єкта господарювання важливе значення має податок на додану вартість (ПДВ) [2]. Це непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент).

Слід зазначити, що в СВК ім. Фрунзе Олександрійського району Кіровоградської області обсяги сплати ПДВ до бюджету по загальній декларації протягом 2012-2016 рр. були незначними (зважаючи на пільгові умови оподаткування). У сумі податкових платежів, взятій до уваги при визначенні податкового навантаження на юридичну особу, частка сплаченого ПДВ становила у 2016 р. 0,16%, в 2015 р. – 0,12%, у 2012 р. – 0,49%. Проте, з 2017 р., у зв'язку з втратою чинності норм ст. 209 ПКУ, які регламентували застосування спеціального режиму з ПДВ для сільськогосподарських товаровиробників [5], підприємство перейшло на загальну систему оподаткування ПДВ, що спричинить у наступних звітних періодах значне підвищення рівня навантаження ПДВ на фінансово-господарську діяльність СВК.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Оцінка податкового навантаження на мікроекономічному рівні дає можливість обґрунтувати важливі взаємозв'язки між показниками господарської діяльності та обсягом сплати податкових платежів, виявити тенденції розвитку окремих галузей чи напрямів діяльності у межах певних суб'єктів господарювання. Важливим підходом у коригуванні базової методики оцінки рівня податкового навантаження на суб'єкт господарювання є включення у розрахунок не сукупної величини податкових платежів, а лише тих, які сплачує юридична особа, адже сплачуючи до бюджету утримання із працівників, підприємство виступає у ролі посередника між працівниками та державою, а тягар оподаткування при цьому несуть фізичні особи. Оцінюючи рівень податкового навантаження на сільськогосподарських товаровиробників, пропонуємо порівнювати темпи зростання загальної величини податкових платежів, яку слід брати до уваги при визначенні податкового навантаження на юридичну особу, обсягів сплати єдиного податку та темпи зростання площі сільськогосподарських угідь (у т.ч. ріллі).

Відкоригована методика розрахунку індикаторів податкового навантаження з урахуванням галузевих особливостей та специфіки функціонування сільськогосподарського підприємства базується на використанні системи важливих економічних показників, відображених у його фінансовій, статистичній та податковій

звітності. Подальші дослідження окресленої проблематики слід проводити у напрямі поглибленого вивчення причинно-наслідкових взаємозв'язків між рівнем податкового навантаження як результативним показником та сукупністю чинників, які його формують, на основі побудови і використання детермінованих та стохастичних факторних моделей.

Список літератури

1. Аранчій В.І. Податкове навантаження та методологічні основи його виміру [Текст] / В.І. Аранчій, Т.Г. Мисник // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – Полтава: ПДАА, 2013. – Вип. 2, т. 2. – С. 21–27.
2. Лисенко А.М. Моделі справляння податку на додану вартість у сфері сільськогосподарського виробництва та їх впровадження на регіональному рівні [Текст] / А.М. Лисенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, вип. 31. – Кропивницький: ЦНТУ, 2017. – С. 149–159.
3. Магопєць О.А. Оптимізація податкового навантаження сільськогосподарських товаровиробників в умовах застосування спрощеної системи оподаткування [Текст] / О.А. Магопєць // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, вип. 31. – Кропивницький: ЦНТУ, 2017. – С. 160–171.
4. Планування та адміністрування податкових надходжень як складова соціально-економічного розвитку регіону [Текст] / За редакцією Давидова Г.М., Любченко О.М. Монографія. – Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр «Імекс-ЛТД», 2007. – 374 с.
5. Податковий кодекс України / Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (редакція від 01.04.2017 р. зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Статистичний щорічник України за 2016 р. [Текст] / За редакцією І.Є. Вернера. – К.: Державна служба статистики України, 2017 р. – 611 с.
7. Тулуш Л.Д. Посилення регулювальних властивостей прямого оподаткування у сфері агропромислового виробництва [Текст] / Л.Д. Тулуш, Н.М. Малініна // Вчені записки університету «КРОК». Серія : Економіка. – 2014. – Вип. 35. – С. 85-93.

References

1. Aranchii, V.I., & Mysnyk, T.H. (2013). Podatkove navantazhennia ta metodolohichni osnovy yoho vymyru [Tax burden and methodological basis of its measurement]. *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii – Scientific works of the Poltava State Agrarian Academy*, Vol 2, 2, 21-27 [in Ukrainian].
2. Lysenko, A.M. (2017). Modeli spravliannia podatku na dodanu vartist u sferi silskohospodarskoho vyrobnytstva ta yikh vprovadzhenia na rehionalnomu rivni [Models of collection of value added tax in the field of agricultural production and their implementation at the regional level]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic sciences*, 31, 149-159 [in Ukrainian].
3. Mahopets, O.A. (2017). Optyimizatsiia podatkovoho navantazhennia silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv v umovakh zastosuvannia sproshchenoi systemy opodatkuvannia [Optimization of tax burden of agricultural producers in conditions of application of the simplified taxation system]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic sciences*, 31, 160-171 [in Ukrainian].
4. Davydov, H.M., & Liubchenko, O.M. (Eds.). (2007). *Planning and administration of tax revenues as a component of socio-economic development of the region*. Kirovograd: ID «Printing and Publishing Center «Imex-LTD»».
5. Podatkovyi kodeks Ukrainy [The Tax Code of Ukraine]. <http://zakon0.rada.gov.ua>. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
6. Verner, I.Ie. (Eds.). (2017). *Statistical Yearbook of Ukraine for 2016*. Kyiv: ID «State Statistics Service of Ukraine».
7. Tulush, L.D., & Malinina, N.M. (2014). Posylennia rehuliuvalnykh vlastyvostei priamoho opodatkuvannia u sferi ahropromysloвого vyrobnytstva [Strengthening of the regulatory properties of direct taxation in the field of agro-industrial production]. *Vcheni zapysky universytetu «KROK». Serii: Ekonomika – Scientific notes of the university "KROK". Series: Economics*, Vol. 35, 85-93 [in Ukrainian].

Alla Lysenko, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Assessment of the Tax Burden on the Agricultural Enterprise: a Practical Aspect

The purpose of this study is to assess the level of tax burden on a business entity using the basic methodology and its adjustment, taking into account the practical aspects of the activity of a particular agricultural enterprise.

In the article, based on the adjustment of the basic methodology for estimating the level of tax burden on the entity, taking into account the practical aspects of the activity of the JSK them. Frunze of Alexandria district of Kirovograd region in 2012-2016, the level of tax burden on an agricultural enterprise is researched. It is proved that the peculiarities of the activity of the individual economic entity influence the formation and dynamics of changes in the tax burden factors and are important for the development of fair approaches in the taxation of agricultural producers.

The assessment of the tax burden at the microeconomic level provides an opportunity to substantiate the important interrelations between the indicators of economic activity and the amount of tax payments, to identify trends in the development of individual industries or activities within certain economic entities. The adjusted method of calculating tax burden indicators, taking into account sector specifics and specifics of the operation of the enterprise, is based on the use of a system of important economic indicators, reflected in its financial, statistical and tax reporting. Further studies of the above-mentioned problem should be conducted in the direction of in-depth study of causal relationships between the level of tax burden as a productive indicator and a set of factors that form it, based on the construction and use of deterministic and stochastic factor models

level of tax burden, tax payments, agricultural enterprise, agricultural land area, VAT, single tax

Одержано (Received) 11.12.2017

Прорецензовано (Reviewed) 14.12.2017

Прийнято до друку (Approved) 15.12.2017

УДК 336.22:303.01

О.А. Магопєць, доц., канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Визначення сутності поняття «податок» з урахуванням його змістовних характеристик

Стаття присвячена дослідженню еволюції наукових підходів щодо розуміння й сприйняття терміну «податок» («податки») на різних стадіях розвитку економічних систем. Узагальнено підходи до визначення сутності поняття «податок» в сучасних наукових джерелах. З'ясовано змістовні характеристики поняття «податок» та обґрунтовано доцільність їх врахування під час визначення сутності означеного поняття. Запропоновано авторське трактування поняття «податок», в основі якого лежить його сприйняття й розуміння як філософської, фінансово-економічної, соціально-економічної та правової категорії

податок, оподаткування, податкові відносини, держава, доходи, видатки, бюджет, валовий продукт

Е.А. Магопєць, доц., канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, г. Кропивницький, Україна

Определение сущности понятия «налог» с учетом его содержательных характеристик

Статья посвящена исследованию эволюции научных подходов к пониманию и восприятию термина «налог» («налоги») на разных стадиях развития экономических систем. Обобщены подходы к определению сущности понятия «налог» в современных научных источниках. Выявлены содержательные характеристики понятия «налог» и обоснована целесообразность их учета при определении сущности указанного понятия. Предложено авторское определение понятия «налог», в основе которого лежит его восприятие и понимание как философской, финансово-экономической, социально-экономической и правовой категории

налог, налогообложение, налоговые отношения, государство, доходы, расходы, бюджет, валовый продукт

© О.А. Магопєць, 2017